

9. **Ридингс Б.** Университет в руинах [Текст] / Б. Ридингс. – М.: Удзательський дом Государственного университета – Высшей школы экономики, 2010. – 304 с.
10. Указ президента України. Про національну доктрину розвитку освіти [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=347/2002>
11. Українській освіті потрібен новий курс [Електронний ресурс] // Дзеркало тижня. – 25.12.2010. – Режим доступу: <http://www.dt.ua/newspaper/articles/61773>
12. **Харви Д.** Краткая история неолиберализма / Д. Харви. – М. : Поколение, 2007. – 288 с.
13. **Amaral A.** Epidemiology and the Bologna saga [Text] / A. Amaral // Higher education. – 2004. – № 1. – P. 79–100.
14. **Calhoun C.** Is the university in crisis? [Electronic resource] / C. Calhoun. – Режим доступу: <http://www.ssrc.org/staff/president/IsTheUniversityInCrisis-1.pdf>
15. **Ritzen J.** A change for European universities [Text] / J. Ritzen. – Amsterdam: Amsterdam university press, 2009. – 225 p.
16. The Bologna declaration on the space for higher education: an explanation [Electronic resource]. – Режим доступу: <http://ec.europa.eu/education/policies/educ/bologna/bologna.pdf>
17. **Press E.** The Kept university [Text] / E. Press, J. Washburn. – Режим доступу: http://www.utwatch.org/oldnews/atlanticmonthly_keptuniversity_03_2000.html

Надійшла до редколегії 24.01.11

УДК 177.61:141.78

О. В. Соколова

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

«ЛЮБОФФ» ТА ІНШІ СИМУЛЯКРИ ЛЮБОВІ В ЕПОХУ ПОСТМОДЕРНУ

Висвітлюються особливості віртуальної Любові у інформаційному суспільстві. Особлива увага приділяється розвитку поняття «любофф» у постсучасній філософії.

Ключові слова: любофф, віртуальна любов, симулякр.

Освещаются особенности виртуальной Любви в информационном обществе. Особое внимание уделяется развитию понятия «любофф» в постсовременной философии.

Ключевые слова: любофф, виртуальная любовь, симулякр.

Features of the virtual love in the information society. Particular attention is paid to developing the concept of «lyuboff» in postmodern philosophy.

Keywords: lyuboff, virtual love, simulacrum.

Сучасне постмодерне філософування має кілька найдостеменніших рис. Першою серед них є прагнення розглядати весь світ як текст. Мислителі Постмодерну розглядають мову як універсально-загальний репрезентант всього суцього, як метаметафору, яка означає приблизно те, чим для давніх греків була Природа, а саме – матеріальне середовище, в якому ніби розлита буттєва думка. Відштовхуючись від такої метаметафори, постмодерніст, на відміну від давніх греків, дослухається не до трепету Природи, а до гомону мови». Другою рисою є намагання вважати все чинне грою. Навіть у разі, коли ця теза не декларується відверто, заперечення претензій Розуму на конструювання гуманістично-практичного людського буття (бодай у певній історичній формі), на серйозність місії людини (навіть на вживання останнього поняття) імпліцитно містить ігровий аспект у всіх теоретичних побудовах Постмодерну. Так, Ж.-Ф. Ліотар на позначення будь-якої дискурсивної практики впровадив термін «онтологічна мовна гра» [4].

Великою мірою, до мовних ігор спонукають концептуальні засади постмодерну, зокрема деструктивність, епатажність, руйнування традицій, інтелектуальність. Сучасні автори роблять спробу по-іншому подивитися на мову як матеріал творення тексту. Слово (як і всі інші цінності) перестає бути сакральним, воно – лише засіб для реалізації авторської програми, через це в простір тексту потрапляють лексичні одиниці, раніше маловживані (буденна лексика, просторіччя, сленгізми, жаргонізми тощо), а подекуди вилучені з інших стилістичних практик [3].

Втім, десакралізація Слова, не зменшує його значення для конструювання сучасної реальності, котра відбувається через посередництво конструювання тексту. Що ж у таких конструктах відбувається з такими засадничими, традиційними для попередніх епох, цінностями, як Кохання та Любов? Мабуть те, що й з іншими. Постсучасна філософія, у притаманній їй іронізуючій манері радо займається деконструкцією (інколи, навіть, демонтажем) таких цінностей. Відтепер у кожної людини своя реальність, своя система цінностей, що не може бути загальнозначущою й універсальною і джерелом якої є вона сама. На рівні масової культури і суспільної свідомості на особистісну систему цінностей накладає відбиток споживацький тип мислення людини сучасної доби. Таке поєднання призводить до того, що людина радо споживає конструйовану для неї реальність. Як влучно пише Жан Бодріяр «сьогодні правда – це те, що сказали по телевізору» [2, с. 18].

Солідаризуючись з Бодріяром визнаємо, що й Любов сьогодні, це те, що показують по телевізору, це серіали і численні lav-story, котрі індивід споживає у вигляді телевізійного, радіо та книжкового фаст-фуду. Велетенський вплив на людину інформаційної доби справляє його величність Інтернет, котрий стрімко увірвався і в любовну сферу життя людини. Зупинимось на цьому аспекті докладніше.

Тож метою нашої розвідки є вивчення сутності феномену Любові в епоху постмодерну. Звісно, що в об'ємі статті неможливо осягнути всі аспекти такої багатогранної проблеми, тому ми виділили наступні завдання:

– дослідити віртуальну Любов, як явище інформаційного суспільства;

– розглянути можливі симулякри Любові та особливості їхнього функціонування.

Одразу зауважимо, що окремі проблеми Любові у постмодерну добу, а також функціонування людини в умовах інформаційного суспільства вивчалися в роботах сучасних вітчизняних і зарубіжних (передусім російських) дослідників: Ж. Бодріяра [2], В. Борисова [3], С. Грабовського [4], Ю. Давидова [5], І. Жеребкіної [6], В. Жулай [7], А. Івекова [8], Є. Ільїна [9], О. Каріної [10], А. Морозова [11], Н. Нікішиної [12], О. Радченко [13], Д. Ружмона [14], М. Тартаковського [15], Л. Шишмагіної [16].

Ці дослідники звернули увагу на те, що людина, та її ціннісні орієнтації зазнали істотних змін за порівняно короткий проміжок часу. Важливим наслідком цих змін є те, що в епоху постмодерну поступово зникає особистісне «я». Замість нього з'являються симулякри, котрі часто виникають як відповіді на виклики суспільства. Симулякрами «я» можуть виступати числа, так для податкових служб симулякром «я» є його ідентифікаційний номер, для медиків – номер страхового полісу, для банку – номер картки, або кредитна історія клієнта. На роботі симулякр виконує роль виможливого керівника, або ж старанного підлеглого. Звісно, що такі симулякри (особливо числа) не призначені для любовної сфери. Для цього краще підходять образи створені в мережі Інтернет. На думку сучасного українського дослідника А. Морозова, завдяки Інтернету відбувається емансипація не тільки священної сторони любові, але й її тілесних аспектів. Поступово зникає тіло як щось значиме в культурі, адже поява віртуальної сексуальності віднині не вимагає присутності фізичної тілесності. Користувачам Інтернету достатньо бачити фотографії одне одного (хоча ймовірно, що фото та імена, заявлені в анкеті, не відповідають реальним людям, проте ця анонімність не заважає спілкуванню) [11].

Користувач Інтернету більш-менш свідомо бере участь у конструюванні біографії свого віртуального симулякру. До анкети вносяться дані про дату народження, статі, навчання, вшлюбленості, тощо, на цьому етапі можна переписати будь-яку сторінку біографії, «обрати» місце народження, зменшити вік чи навпаки – його збільшити, змінити віртуальну статі. Наступним етапом може бути конструювання віртуального тілесного образу, для цього обираються фото у відповідних ракурсах, котрі можуть бути опрацьовані фотошопом, замінені анімаціями чи фотографіями інших людей. Ця ситуація, на думку О. Радченко, є типовою для постмодерну, коли людина починає сама себе будувати та перебудовувати, обираючи на власний розсуд взірці для

наслідування, часто ніяк не пов'язані з традиційними цінностями [13]. Причому, критерії вибору взірців, теж обираються довільно. Як зауважив А. Морозов, для епохи постмодерну характерне зникнення будь-яких критеріїв, у тому числі і критерію реальності (оскільки стерто границю між буттям і видимістю, серйозним та грою), а потім і самої реальності. Невідомо яка реальність «реальніша» – повсякденний світ, віртуальна реальність, або навіть ЛСД – досвід [11].

Віртуальні симулякри зав'язують віртуальні знайомства, котрі можуть переростати у віртуальні закоханості і віртуальні стосунки. Ба, навіть, можуть з'являтися віртуальні пари, котрі живуть у віртуальних будинках, заробляють віртуальні гроші і займаються віртуальним сексом. У цьому світі є місце Любові, але це любов до анкети, фотографії та інших елементів симулякра, котрі представляють «я» якогось користувача. Відправляючи своє віртуальне «я» на пошуки віртуального «когось», людина усвідомлює, що знайдений симулякр може істотно відрізнятись від його творця. Сьогодні відомо багато курйозних випадків, коли виявлялося, що за конструйованими образами стояли люди іншого віку, зовнішності, і, навіть, статі. Це усвідомлення є надзвичайно важливим, адже вносить у віртуальну Любов елементи несерйозності і, головне – гри.

Гра є невід'ємною складовою Інтернет-спілкування та Інтернет-стосунків, ця гра постійно змінює правила і тут же відмовляється від них, тут не має остаточно переможених і повністю переможців. Крах – виключений, адже користувач завжди може зареєструвати новий аккаунт і рухати далі симулякр свого «я», контактуючи з мільйонами імітацій інших «я», котрих лише у одній з російськомовних соціальних мереж «Контакт» нараховується понад 100 млн. У найпопулярнішій на сьогодні соціальній мережі Facebook «живе» віртуальний симулякр кожного чотирнадцятого жителя планети (500 млн осіб), а у аналогічній мережі Twitter зареєстровано 124 млн осіб. Перемога у віртуальній любовній грі теж може виявитися «пірровою», оскільки за анкетною-імітацією може ховатися «хтось» неочікуваний, або ж взагалі комп'ютерний вірус. У цьому ракурсі надзвичайно доречною видається думка С. Грабовського: «Гра, лабіринт та приховування сенсів, відмова від звернення до ширшого кола, ніж обрана публіка, є «правильним» «єдиновірним» для розумі, який начебто відповідає (він і тільки) сучасній і постсучасній добі».

Віртуальна любов набуває цікавих конотацій, котрі найкраще проглядають через мовні і текстуальні практики Інтернету, які пропонують власні, оригінальні варіанти любовної лексики. Навіть, сам термін проходить цікаві трансформації: виникає нове загальноживане у Мережі поняття «Любофф». У даному видку це не просто термін, а Слово, яке творить текст, а, отже – і нову реальність. У своїй спеціальній статті «Мистецтво і відповідальність» М. Бахтін попереджав про відповідальність за ословлене Буття, за Імена надані сущому, він вимагав обережного поводження зі Словом [1]. І це не

даремно, адже щодо «Любоффи», то ми стаємо свідками творення нового симулякру – віртуальної імітації Любові, котра стає такою ж реальністю, як і її «реальний» прототип.

Ця реальність є широко витлумачуваною, адже в Інтернеті на запит зі словом «Любофф» пошукові програми нам видають понад 500 тис лінків. Відмітимо, що така ситуація є характерною не лише для україно-російськомовного простору, а для віртуального простору загалом. В англійській мові «ігровою» імітацією загальновідомого слова «Love» є іменник «Lav» розтиражований у 90-х рр. XX ст. піснями англомовних поп-зірок. Зараз цей термін бере активну участь у творенні відповідного симулякру, так на сьогодні в Інтернеті є понад 17 млн сторінок з цим словом і їхнє число зростає кожного дня.

На нашу думку, «Любофф», «Lav» та інші їх відповідники є цілком законним продуктом процесу глобальної інформатизації суспільства а також культури постмодерну з її фронтним присмаком і тонкою грою. У таких умовах традиційні цінності такі як Дружба, Кохання, Любов розмиваються, набувають інших, ніж у модерну, добу рис. Інтернет, котрий породив віртуальне життя у всіх його іпостасях, створив сотні мільйонів симулякрів-імітаторів «я», котрі, у свою чергу, стали творцями симулякру «реальної» Любові означуваної у мовній та текстуальній відповідними поняттями-замінниками. Добре це, чи погано – важко сказати, а, головне, мабуть, і не потрібно, бо, як влучно зауважив А. Морозов: Сьогодні неможливо здійснювати рефлексію над проблемою любові і самотрансценденції, оскільки у філософії, завдячуючи мислителям модерної парадигми, особливо Сартру та Гуссерлю, стерта різниця між сутністю й існуванням, ноуменом і феноменом, реальним і нереальним [11].

Бібліографічні посилання

1. Бахтин М. Искусство и ответственность / М. Бахтин. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.infoliolib.info/philol/bahtin/otvetstv.html>
2. Бодріяр Ж. Симулякри і симуляція [Текст] / Жан Бодріяр / Пер. з фр. В. Ховхун. – К. : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2004. – 230 с.
3. Борисов В. Дискурсивна переорієнтація терміна: постмодерний контекст / В. Борисов. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/znphnpu/Lingv/2009_28/8.html
4. Грабовський С. Постмодерний дискурс і кризове буття людини / Сергій Грабовський. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ji.lviv.ua/n26texts/hrabovskij.html>
5. Давыдов Ю. Этика любви и метафизика своеволия: (Проблемы нравственной философии) [Текст] / Юрий Давыдов. – М. : Мол. гвардия, 1989. – 318 с.

6. **Жеребкина И.** Постмодернизм, психоанализ и гендерная теория: развитие концепции субъекта [Текст]: Дис... д-ра филос. наук: 09.00.04. – Харьков, 2002. – 398 с.
7. **Жулай В.** Любовь как социальная ценность личности в социальных отношениях [Текст]: Дис... канд. филос. наук: 09.00.03 / Институт философии им. Г. С. Сковороды НАН Украины / Вероника Жулай. – К., 2003. – 166 с.
8. **Ивеков А.** Проблема личности постмодерна: кризис культурной идентичности [Текст] / Аркадий Ивеков. – СПб: СПбГУ, 2008. – 244 с.
9. **Ильин Е.** Дифференциальная психофизиология мужчины и женщины [Текст] / Евгений Ильин. – СПб.: Питер, 2007. – 544 с. ил.
10. **Карина Е.** Виртуальная реальность: онтологический статус [Текст]: дис... канд. филос. наук: 09.00.01. – Харьковский национальный университет радиоэлектроники / Елена Карина. – Х., 2004. – 172 л.
11. **Морозов А.** Любовь как проблема трансценденції «ось-буття» / А. Морозов. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuu.gov.ua/Portal/soc_gum/Vnau_f/2009_1/morozov.pdf
12. **Никишина Н.** Любовь – как форма экзистенции личности [Текст]: дис... канд. филос. наук: 09.00.04 / Горловский государственный педагогический институт иностранных языков / Наталья Никишина. – Горловка, 2006. – 191 л.
13. **Радченко, О.** Етичний релятивізм у філософії постмодернізму [Текст]. Автореф. дис... канд. филос. наук: 09.00.07 / О. Б. Радченко. – Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. – К., 2005. – 16 с.
14. **Ружмон Д.** Любовь і західна культура [Текст] / Д. Ружмон. – Львів. Літопис, 2001. – 304 с.
15. **Татарковский М.** Акмеология: Эрос и личность, форма души [Текст] / Маркс Татарковский. – М.: Панорама, 1992. – 320 с.
16. **Шишмагина Л.** Любовь как предмет философского дискурса (социально-философский анализ феномена) [Текст]: дис... канд. филос. наук: 09.00.03 / Донецкий национальный технический университет / Лилия Шишмагина. – Донецк, 2007. – 121 л.

Надійшла до редколегії 27.01.11

УДК 101.8

А. П. Шаповал

Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія

ВЛИЯНИЕ ЭКОНОМИЧЕСКОГО КРИЗИСА НА ТЕОРИИ ПОС-ТИНДУСТРИАЛИЗМА И ПОСТМОДЕРНИЗМА

Розглядається вплив економічної кризи на теорії постіндустріалізму та постмодернізму. Виявляється, що визначення сучасної епохи як перехідної від індустріалізму до постіндустріалізму наштовхується на

© Шаповал А. П., 2011